

El Diacrític | Actualitzat el 12/07/2017 a les 12:43

?De què parlo quan parlo del procés?

Isaac Arriaza parteix d'una anècdota succeïda fa set anys en una biblioteca de Benifallet per analitzar com el país i el procés -i la CUP- han evolucionat del 2010 ençà | «El procés, ara el referèndum, en canvi, és una entitat divina. Un dogma de fe. Una realitat fantàstica semblant a la que Murakami construeix a 'Kafka a la platja' o a '1Q84'. Un axioma ineludible que s'autojustifica i conté la seva pròpia realització: la independència»

Manifestació del 10 de juliol de 2010 a Barcelona | CDC

Tardor del 2010. La biblioteca municipal de Benifallet (Baix Ebre) -dins d'un edifici històric- ocupava una sala amb una gran taula central atapeïda de piles de llibres. Com a mínim, així la vaig poder copsar en aquella època. La persona responsable era una dona gran que s'asseia a l'extrem contrari de la porta d'entrada i se la veia rodejada de volums de formes, colors i gruixos diferents. El servei de préstec no estava informatitzat i la treballadora deixava constància dels moviments fent servir petits papers adhesius de color que enganxava allà on trobava un forat lliure. Encara que semblava inversemblant, simultaniejava -literalment, en temps i espai- la feina de bibliotecària amb classes de catequesi a la canalla del municipi.

No es tracta d'explicar que feia -que fèiem, parlant amb propietat-, fa gairebé set anys, en aquesta petita vila de les Terres de l'Ebre; però va ser allà, i no en un altre lloc, on vaig tenir constància per primer cop d'un nom força familiar en l'àmbit de la literatura contemporània: el japonès Haruki Murakami. Una de les seves novel·les més conegudes -fins i tot en van fer un llargmetratge-, *Tòquio Blues (Norwegian Wood)* esperava pacientment a ser rescatada per

casualitat de dalt d'una de les columnes de llibres que s'amuntegaven a la petita biblioteca benifaltesca. I em va escollir a mi. Gràcies a aquesta casualitat vaig començar, per fi, a llegir novel·les i, ara que puc veure-ho amb perspectiva, aquest fet ha canviat substancialment la forma com veig i penso els fenòmens polítics. En el curs del seu extens treball literari, Murakami ha demostrat una capacitat increïble per imaginar relats que s'allunyen de la realitat empírica i a la vegada estan inevitablement lligats a aquesta. Els seus protagonistes -complexos, contradictoris, obscurs i certament inadaptats- ho deixen palès amb escriure.

En aquella època -i durant les meves estades a la biblioteca de Tortosa- em trobava ocupat en la lectura en profunditat de tres llibres gairebé de forma simultània: *El hombre unidimensional*, d'Herbert Marcuse, *El fin del trabajo*, obra de Jeremy Rifkin, i *Comunicación y Poder* del sociòleg Manuel Castells. No vaig trigar a arraconar-los per endinsar-me absolutament a la història d'en Toru Watanabe. Suposo que els lectors ja hauran detectat que he utilitzat el títol d'uns dels seus darrers llibres traduïts al català -un dels pocs textos de no ficció que ha publicat- per encapçalar el present text. I, no tinc altra sortida que reconèixer-ho, m'ha influenciat molt més que les quatre novel·les seves que he llegit fins al moment. *De què parlo quan parlo d'escriure?*

Ja a les primeres pàgines, Murakami reconeix que mai a la seva vida s'havia plantejat fer d'escriptor i, ni de bon tros, guanyar-se la vida fent aquest tipus de feina. El seu llibre és un monumental elogi de les feines vocacionals -tot desmitificant l'aurèola de misticisme que rodeja la figura del creador-, l'estoïcisme i la constància. Simplement, va tenir sort i ho va saber aprofitar. Ben és veritat que 1979 -l'any que envià la seva primera novel·la a un concurs literari que va acabar guanyant- no és 2017. No cal que juguem a detectar les diferències.

M'agrada especialment que Murakami qüestionari d'entrada l'especialització i el corporativisme del món literari; tot i que es no llueix en l'art de la humilitat, al cap i a la fi. Honest, ho és sobradament al llarg del llibre. Obviament, se sap una celebritat contemporània i no hi vol renunciar. Però, d'altra banda, penso que certes reflexions vessades per l'escriptor nipó poden aplicar-se a qüestions diverses. Algunes tenen a veure amb la política o, dit d'una altra manera, amb els àmbits que s'interessen per la condició humana -molts d'ells, avui dia i per desgràcia, massa tecnificats i reconvertits en activitats professionals estacionals en funció de qui governi-. I és que, de tant en tant, és certament saludable sortir de la zona de confort ideològica i fullejar algun llibre situat fora -o als marges- del que acostumem a consumir els lectors de tendència esquerranosa. Sigui assaig o novel·la, com el cas que ara ens ocupa.

Vull ser sincer ara que és hora de liquidar els preliminars. Sempre que començo una conversa sobre el procés sobiranista -amb companyes de feina i/o de vida, coneguts de diversa índole, etc.- no triguem gaire temps, de vegades ni tan sols segons, a parlar de la CUP. De fet, aquest article s'havia de titular *De què parlo quan parlo de la CUP?*, però em semblava de mal gust esmentar-la novament a l'encapçalament d'un article. Ara m'aturaré. Em pregunto? A qui li pot arribar a interessar el que pugui pensar o escriure jo -que no sóc absolutament ningú- sobre el procés sobiranista? Doncs, és totalment sobrer que provi de contestar-me a mi mateix. No hi ha dubte que articulistes d'aquest diari i d'altres, tertulianes, tuitaires i acadèmics, ideològicament diversos, tenen absolutament tot el criteri del món -guanyat i ben guanyat- per parlar amb propietat dels assumptes públics. Els *invisibles* -quan et posen damunt d'un escenari, et donen un micro i tothom et mira, pots començar a deixar de tenir-los en compte, com va demostrar Balestrini a la seva conferència de la fira Litoral de l'any passat- ens hem de justificar sense fi dient qui som i de quin pal anem. Així està muntat.

Assemblea de la CUP a Molins de Rei el 2012 Foto: CUP

Tornant-hi al que deia, no puc evitar acabar xerrant sobre els cupaires quan m'endinso en una conversa sobre l'actualitat política catalana -també barcelonina, potser fins i tot més els darrers mesos-. Llavors, el que no deixa de ser evident és que, en realitat, mai parlo del procés -en si mateix- sinó de la CUP i del paper que ha decidit jugar en tot aquest *affaire* des de l'assemblea celebrada a Molins de Rei a la tardor del 2012. Permeteu-me esmenar la totalitat en aquest punt, utilitzant una expressió popularitzada -precisament- pel David Fernández durant aquell període. I ho faré de forma interrogativa. Hi hauria procés sobiranista tal com el coneixem avui si l'esquerra independentista (EI) hagués sentenciat en sentit contrari? Òbviament, no cal ser doctors en polítiques -ni especialistes a calcular l'angle d'obertura de la finestra d'oportunitat, com els fundadors de Podemos-, per respondre un no rotund.

És per això, que no només jo parlo de la CUP quan parlo del procés -fins i tot quan crec que estic parlant només del procés en general-, sinó que tothom, si voleu en majúscula, no fa una altra cosa que posar els cupaires en el punt de mira quan es refereixen a l'episodi polític-mediàtic més rentable dels darrers temps. *Conditio sine qua non*. Element ni molt menys suficient però totalment necessari. Però... I les mobilitzacions, què? Què em dius -em podrien arribar a interpel·lar- dels milions de persones mobilitzades a favor de l'autodeterminació? I, si m'ho permeten, jo em tornaria a arriscar. Potser la quantitat no és el fet determinant, sinó fins on estan disposats a arribar els que finalment hi surtin. Sigui com sigui, no crec que hagi dit res que no sigui de públic coneixement -com a mínim, molt fàcil d'intuir- fins a la data. I, en realitat, no és això el que més m'interessa.

El més estimulant és, però, retrocedir fins aquell -avui llunyà- 2010 per veure en perspectiva el camí recorregut. Hi ha qui parla de deriva, de pèrdua de rumb, d'absència de relat i de model.

D'altres ens referim sovint a la desmobilització generalitzada, la desactivació política, l'oportunisme i l'excés de tacticisme. Existeixen múltiples maneres d'anomenar allò que moltes percebem diàriament, però que no tothom està disposat a reconèixer en veu alta. A ningú no se li escapa, però, que hi han hagut un bon grapat de canvis en els darrers set anys; i no tots -ni de molt- tenen a veure amb la suposada nova voluntat majoritària -sobiranista o autodeterminista-. Parlo de canvis significatius fàcilment identificables quan deixem de banda, per un moment, la política espectacle i pensem atenció a l'estat actual de les lluites antagonistes. A la manca de profunditat -o sigui a la inofensiva superficialitat- de l'actual esquerra alternativa que, al llarg dels anys, havia compartit espais de lluita amb els moviments autònoms, d'arrel autogestionària i no jerarquizats. Tots aquests -fins a l'emergència de la socialdemocràcia 3.0 nascuda el 15M- es caracteritzaren per incorporar un nou model de societat en el desenvolupament de la seva praxi quotidiana. La flama s'està apagant a poc a poc i s'esvaeix deixant pas a la il·luminació freda de les pantalles. La colonització tecnològica explica en bona part que ja no siguem capaços de seguir inventant experiències d'autogestió i autonomia que defugin la tecnofília, el tecno-utopisme dominant i l'enginyeria participativa com a eix vertebrador de les polítiques socials.

En realitat, no tinc gaire clar de què parlo quan parlo del procés -o, millor dit, de la CUP-, però cada cop m'entristeix més fer-ho. De la mateixa manera, tampoc no he acabat d'esclarir prou bé per quina raó acabo parlant de la CUP quan faig referència al procés sobiranista. Mas, ERC i CiU - o PDeCAT, el seu miratge post-corrupció- també han estat actors necessaris; fins i tot es podria dir el mateix del govern de l'estat espanyol. I, doncs? Només provisionalment, diria que la raó és senzilla, simple. La CUP és real, existeix i pren decisions. I aquestes decisions -a parer meu gens encertades- tenen conseqüències que estan transformant el que fins fa uns anys enteníem per política radical o contestatària. O, simplement, perquè aquesta transformació consisteix ni més ni menys en la desaparició gradual i inapel·lable de les pràctiques antagonistes tal com les havíem conegut fins avui. Siguin independentistes o no.

El procés, ara el referèndum, en canvi, és una entitat divina. Un dogma de fe. Una realitat fantàstica semblant a la que Murakami construeix a *Kafka a la platja* o a *1Q84*. Un axioma ineludible que s'autojustifica i conté la seva pròpia realització: la independència. I d'això és molt difícil parlar-hi. O t'ho creus o no. No hi ha gaires opcions més.

Isaac Arriaza és autor del bloc Hic Rhodus, Hic Salta! Bitàcola de pensament antagonista i crítica de la cultura.